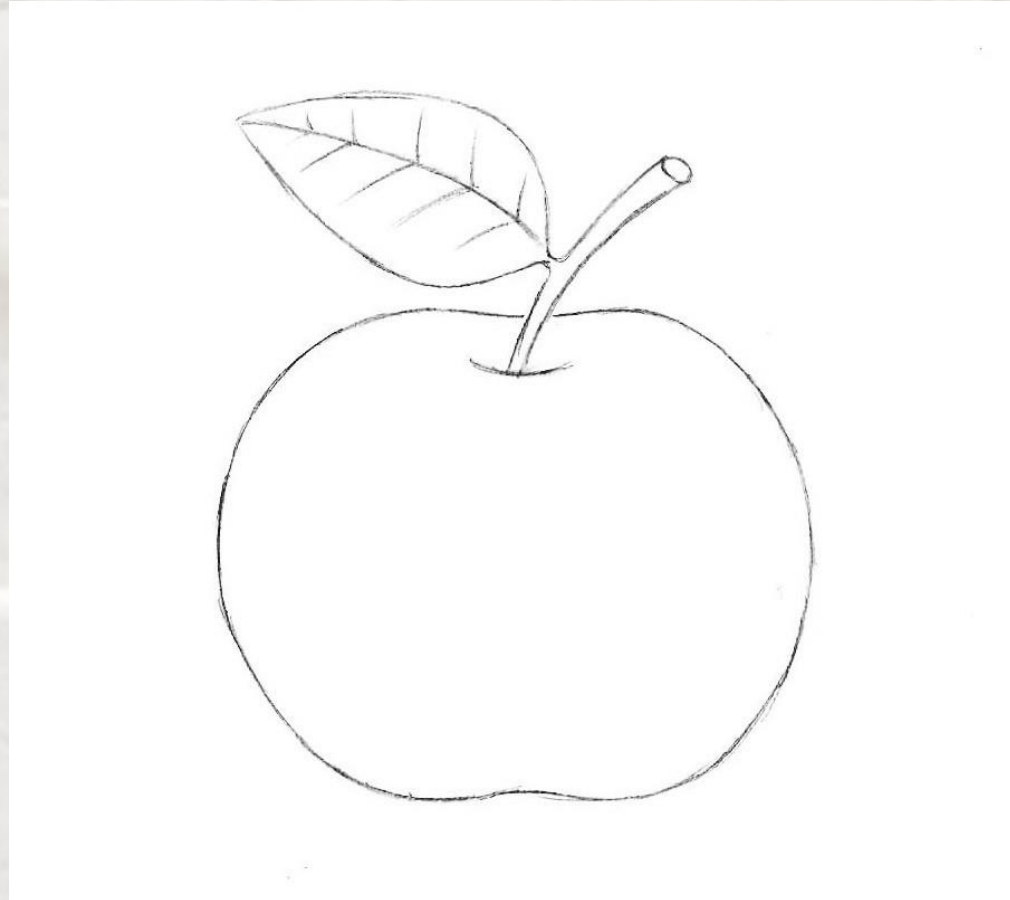

KIPARSTVO

Pri risanju smo spoznali črto kot osnovno likovno izrazno sredstvo, s katero lahko ponazorimo obrise predmetov.

Pri slikanju smo spoznali barve. Obliko (npr. jabolko) ponazorimo z barvno ploskvijo.

Če pri slikanju uporabimo še svetlobo in senco, ponazorimo oblost (tridimenzionalno okroglost), polnost predmeta. Primer nam kaže navidezno oblost jabolka:

Vemo, da v slikarstvu oblik ne moremo resnično otipati, oblost oblik je le navidezna.

S pravimi otipljivimi oblikami se izražamo v kiparstvu.

Pravo jabolko na primer ni ploskev, ampak je telo. Ima svojo **prostornino (volumen), je plastično (otipljivo).**

Likovno področje, ki se ukvarja z ustvarjanjem telesnih oblik iz različnih materialov, se imenuje **kiparstvo** ali **plastično oblikovanje**. Likovna delo so **kipi** ali **plastike**, ustvarjalci so **kiparji**.

Kiparka Dragica Čadež

Zdenko Kalin - Pastirček

Človek je že od prazgodovine pa vse do danes obdeloval različne materiale (glina, les, kamen, kasneje kovine (baker, bron, železo), mavec, vosek, papir, beton) ter oblikoval različne podobe (ljudi, živali, predmete). Danes kiparji na različne načine ter z različnimi orodji oblikujejo kipe iz mehkih in trdih materialov. Pravimo, da izdelujejo kipe v **različnih tehnikah**:

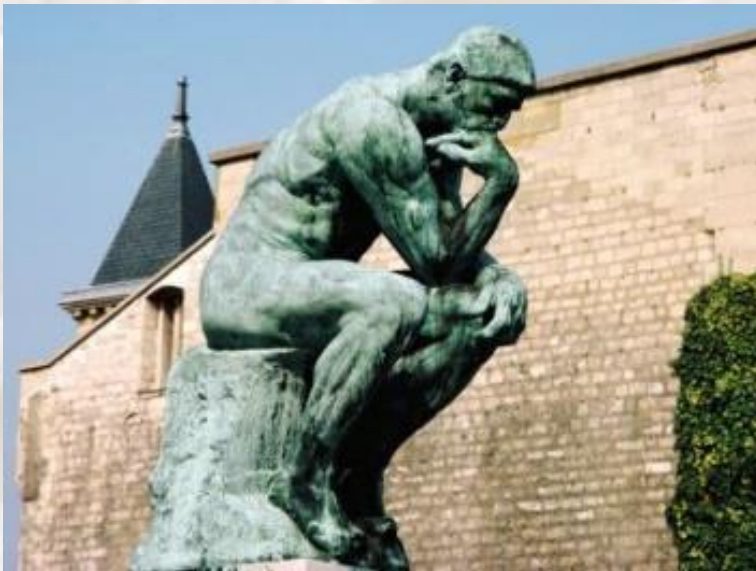
- kamen klešemo s kiparskimi dleti, sekači in kladivi
- glino modeliramo z modelirkami (glej sliko)
- les vrezujemo, dolbemo rezbarimo z nožki, dleti (dolbili)
- kovine kujemo, vlivamo, spajkamo, varimo
- papir režemo, lepimo, zgibamo
- kipe lahko tudi odlivamo (kovine, mavec, vosek), za kar najprej naredimo votel model kipa ali kalup

Načini kiparskega (plastičnega) oblikovanja

1. Obhodni ali prostostoječi kip (plastika)

Je kip, ki ima svojo obliko, lahko ga obhodimo ter si ga ogledamo z vseh strani (od spredaj, od zadaj ter od strani).

Auguste Rodin – Mislec

Metalec diska – grška umetnost

Mirko Bratuša – M 832010

2. Reliefno oblikovanje

Kipar oblikuje podobo, ki se vzdiguje iz ravnine, nekakšno privzdignjeno sliko, ki ima samo eno vidno plat (zadnje strani ne vidimo, podobe ne moremo obhoditi). Takemu kipu pravimo **relief**.

Na primer prostostoječi kip lahko primerjamo z jabolkom, ki si ga lahko ogledamo z vseh strani. Če jabolko razpolovimo in polovici s prerezano stranjo pritrdimo na ravno podlago, dobimo dve obliki jabolka, ki ju lahko gledamo le z ene strani:

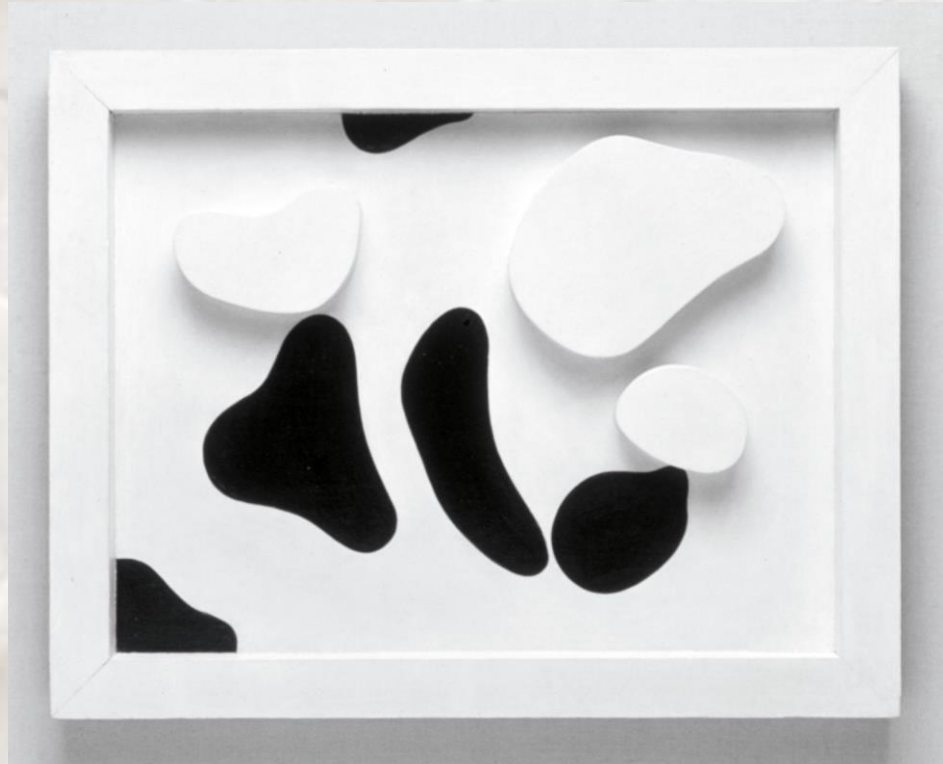
prostostoječi kip

relief

Glede na to, koliko se figura izboči iz ravnine, ločimo:

- **nizki relief** – figura se iz ravnine komaj izboči

Jean Arp – Konstelacija v skladu z zakoni naključja

Vaška situla

- **visoki relief** – figura se krepko izvije iz podlage

Ivan Zajec, relief na spomeniku Francetu Prešernu

Mirsad Begić, stranska vrata ljubljanske stolnice

- **globoki relief** – figure so vdolbene v osnovno ravnino

Faraon Mentuhotep, stari Egipt

Hieroglifi, Luxor

Reliefi lahko nastopajo samostojno, lahko pa so del stavb. Tako krasijo vhode, vrata, okna, stebre, dele sten itd.

Vhod v stavbo parlamenta

Vhod v stavbo Banke Slovenije

Vila v Gorici